

COMPRENDRE LA SEU

Pròleg

El meu propòsit, en aquest llibre, és molt concret: convidar el lector a mirar la Seu construïda en els segles XIII-XVI amb la mirada d'aquests mateixos segles; el convid que ho faci així, almenys una vegada en la vida.

Aquest propòsit correspon a una convicció: qui encara no ha contemplat la Seu amb aquesta mirada i es decideixi ara per ella, descobrirà en la Seu aspectes nous preciosos, i qui mai no s'haurà decidit per mirar-la així s'haurà perdut aspectes imprescindibles per una comprensió que faci justícia al nostre patrimoni més valuós.

La il·lusió que va adjunta en aquest llibre és que qui entra distret a la Seu en surti fascinat, el que hi entra fascinat en surti assabentat, el qui hi entri assabentat en surti entès, i el qui hi entri entès en surti comprededor. Aquest procés no és altre que el que jo he recorregut en el transcurs de la meva vida. Vet aquí, amb verbs, les meves passes biogràfiques respecte a la Seu de Mallorca: admirar, observar, entendre, comprendre.

De nin, quan, per pertànyer al cor de nins cantors, anava a la Seu amb motiu de les festes solemnes, de la Seu en sortia fascinat. De jove, freqüentant més la Seu a causa de l'ofici de patge del bisbe, vaig anar passant de la fascinació del conjunt a la curiositat envers algunes

parts, fet que em convertí en un aplicat observador. Ja de major, per mor dels meus càrrecs canònics, vaig haver d'assumir la ponència inaugural de trobades nacionals de grups que havien elegit la nostra illa com a seu de l'encontre, i quan la meva contribució parlada passà posteriorment a escrita, el llibre s'edità amb el títol *Entendre la Seu*. I ara, ja canonge emèrit, he dedicat molta estona a passar d'entendre a comprendre, que suposa una passa més en el meu transcurs; comprendre afegeix el cor a l'entendre del cap, afegeix dosis d'emotivitat a l'enteniment.

Aquest voler *comprendre* la Seu palesa uns interrogants profunds que covaven en el meu interior, m'interrogava constantment: què és la Seu en definitiva, què s'hi troba a la Seu després de rascar la pàtina produïda pels llargs anys d'història, quina era la convicció més profunda dels que la feren, quin és el missatge essencial del gòtic, per què tanta bellesa concentrada, què dius, Seu, de tu mateixa.

Per respondre aquests interrogants vaig escriure unes pàgines, que són les que aquí es troben en el capítol primer que porta el títol «L'art que va dissenyar la Seu», que no és altre que l'art gòtic. En principi, tot es reduïa a aquest capítol únic. I a dir ver, creia que era suficient en si mateix, i ara crec que ho és per un lector que disposa de poc temps o vol anar directe al bessó.

Aquest és un escrit que vaig fer per a mi, i ara és un llibre que s'ha publicat per a tu. El tema d'aquest escrit em va resultar tan intens que es tornà repte interior. La Seu a mi m'agradava molt. És clar que l'encant no exigeix explicacions, i així com vaig passar anys d'aquesta manera, anys que estava just captivat per la Seu, n'ha-

gués pogut passar alguns anys més. Però arribà a un punt, que vaig dir: «Basta! He de saber per què em fascina tant.» Volia esbrinar per quina de les dues causes em podia passar el que em passava, aquesta de sentir-me fascinat: era degut al poder fascinant que la Seu posseï damunt el meu cor o per la fluixedat del meu cor que, del que hi ha a l'illa, com se sol dir, «de tot s'enamora». La meva valoració personal de la Seu, era argumentació o era xovinisme?

Tenia raons per inclinar-me per la tesi del xovinisme. Jo he estat aquell que des de l'any 2010, a l'hora d'alba, cada dia, entre aixecar-me del llit i berenar a taula, he donat volta sencera a la Seu, com si es tractàs d'un ritual màgic. El més important era saber que ella hi era, que continuava dempeus, que res greu li havia succeït durant la nit, que era un dia més vella i un dia més guapa. Jo he estat aquell que he passat hores infinites dins el seu recinte, hivern i estiu, a hores matinals i a hores vespertines, en Seu estibada de gent i en Seu desèrtica i silenciosa; mai he arribat a saber si era un nou detall descobert el que atreïa la meva atenció o si era sempre la mateixa cosa la que me la robava: el conjunt.

Però, nogensmenys, tenia raons per descartar el xovinisme. També era jo el que vaig sorprendre l'atenció de tots els qui omplien la gran sala de retrats de bisbes al Palau episcopal en una ponència que inaugurava unes Jornades de delegats diocesans de Patrimoni cultural de tota Espanya; així va ser el meu començament:

«Aquesta Catedral té set limitacions. Primera, la façana principal no dona a una gran plaça, com en el cas de la de València, al contrari, té a pocs metres el Palau de l'Almudaina, antiga residència dels valís i, després,

dels reis cristians. Segona: no està ubicada en el centre de la ciutat, com és el cas de la de Toledo. Tercera, no és un edifici exempt, al qual es pugui fer la volta sencera, com a la de Vitòria o aquí, a Palma, a la veïna parròquia de Santa Eulàlia. Quarta: no té un claustre gran i valuós, com la de Salamanca. Cinquena: no presenta, com la de Bilbao, un pòrtic, lloc de pas del *profanum* al *sacrum*, que comporta sempre una “ruptura de nivell” entre el carrer i el temple. Sisena: la història no ha conservat part important del complex catedralici, com a Pamplona, on, dins un llarg mur perimetral alberga els espais antigament destinats a dormidors, refetors i biblioteques canòniques. Setena: no gaudeix d’una capella fonda per a la pregària personal o de petit grup, com, just entrant a la dreta, la Capella del Crist de Lepant a Barcelona.»

És clar que, en el marc de la mateixa ponència, no vaig deixar de referir-me a les grans virtuts de la nostra Seu, algunes de les quals, originals i úniques: la catedral més propera a la mar, la més alta d’Espanya (43,14 m la de Mallorca, 36,40 la de Salamanca) i just inferior, a Europa, a la de Milà i la de Beauvois; la catedral amb les columnes més primes del gòtic (les de més grossor fan 1,68 i les de menys, 1,48, mentre que a la de Chartres fan 2,80 i a la de Reims, 4,70); la catedral amb la rosassa més gran, d’uns 100 metres quadrats, amb un diàmetre interior d’11,33 metres (si s’hi afegeix la traçeria exterior, d’11,85); la catedral que té la càtedra més *presidencial* del món; i dit pels arquitectes visitants arribats de tot arreu, la catedral que proporciona dues impressions veritablement sensacionals; una, a causa de l’harmonia del conjunt, sembla haver estat feta d’un sol cop i l’altra, a causa de les seves proporcions, sembla ser la més espaiosa de les existents.